

BELGISCHE SENAAAT

ZITTING 2007-2008

21 MEI 2008

Voorstel van resolutie met het oog op het verplicht aanbrenen van informatie om de patiënten te wijzen op hun rechten in artspraktijken, wachtzalen van ziekenhuizen, medische huizen en alle plaatsen die bestemd zijn voor medische zorgverlening

(Ingediend door mevrouw Christiane Vienne)

TOELICHTING

Mag ik geopereerd worden zonder mijn toestemming? Moet mijn arts mij volledig informeren? Mag ik een andere arts raadplegen? Tot wie kan ik mij wenden als ik niet tevreden ben over de zorgverlening? Heb ik toegang tot mijn medisch dossier?

Tegenwoordig wordt de burger aangespoord om na te denken over zijn persoonlijke verantwoordelijkheid met betrekking tot zijn gezondheid. Die ruimere persoonlijke verantwoordelijkheid van de burger is evenwel alleen denkbaar indien hij kan kiezen voor een gezonde levenswijze, indien de vereiste informatie beschikbaar en toegankelijk is en indien men zich in een economische, juridische en politieke situatie bevindt waarin het mogelijk is een keuze te maken. Alles draait dus om de beschikking over reële keuzemogelijkheden, de mogelijkheid om beslissingen te nemen, de relatie met de zorgverleners en de toegang tot de informatie.

Indien de patiënt zich, in het kader van zijn relatie met een beroepsbeoefenaar, op bepaalde rechten kan beroepen, zal hij gemakkelijker zijn verantwoordelijkheid op zich kunnen nemen.

Sedert 2002 preciseert een wet de rechten van de patiënt in zijn relatie met zorgverleners, zoals artsen, tandartsen, apothekers, verloskundigen, kinesithera-

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 2007-2008

21 MAI 2008

Proposition de résolution visant à imposer dans les cabinets médicaux, les salles d'attente des hôpitaux, les maisons médicales et dans les lieux destinés à offrir des soins médicaux, l'affichage d'une information destinée à sensibiliser les patients de leurs droits

(Déposée par Mme Christiane Vienne)

DÉVELOPPEMENTS

Peut-on m'opérer sans mon consentement? Mon médecin doit-il me donner toute l'information? Puis-je consulter un autre médecin? À qui m'adresser si je ne suis pas satisfait des soins? Puis-je avoir accès à tout mon dossier médical?

Ces jours-ci, le citoyen est incité à réfléchir à sa responsabilité personnelle concernant sa santé. Toutefois, cette responsabilité personnelle accrue du citoyen n'est concevable que s'il est possible d'opter pour un mode de vie sain, si les informations requises sont disponibles et accessibles et si l'on se trouve dans une position économique, juridique et politique permettant de faire un choix. Il s'agit donc de disposer de réelles possibilités de choix, de la possibilité de prendre des décisions, de la relation avec les prestataires de soins et de l'accès à l'information.

La possibilité du patient d'invoquer, dans le cadre de sa relation avec un praticien professionnel, certains droits, lui permettra d'assumer plus facilement sa responsabilité.

Depuis 2002, une loi précise les droits du patient dans sa relation avec les prestataires de soins que sont: les médecins, les dentistes, les pharmaciens, les

peuten, verpleegkundigen alsook beoefenaars van een paramedisch beroep.

Deze wet stelt het wettelijk kader vast dat het mogelijk maakt de relaties tussen de patiënt en de zorgverleners beter op elkaar af te stemmen. Naast het feit dat de patiënt ziek is, bevindt hij zich door een gebrek aan informatie en kennis dikwijls in een kwetsbare situatie ten opzichte van de zorgverlener.

Verskillende elementen hebben bijgedragen tot de uitwerking van een wettelijke regeling van de patiëntenrechten, in de eerste plaats de toegenomen levensduur. In één eeuw tijd is de levensverwachting van vrouwen gestegen van 47 tot 81 jaar en die van mannen van 43 tot 75 jaar. In 2050 zou de gemiddelde levensduur 86 jaar kunnen bedragen!

Deze langere levensduur is een gevolg van een betere medische kennis en van de technologische vooruitgang. De patiënten worden ook beter geïnformeerd en kunnen dus bogen op een echt partnerschap met de gezondheidswerker.

De wet somt onze rechten vrij volledig op :

— het recht op een kwalitatief hoogstaande zorgverlening;

— het recht op de vrije keuze van de beroepsbeoefenaar. Dat recht is evenwel niet absoluut : het kan worden beperkt bijvoorbeeld in het kader van de arbeidsgeneeskunde, de gedwongen opname van psychisch zieken, voor gevangenen en geïnterneerden, enzovoort.

— het recht op informatie : de beroepsbeoefenaar moet de patiënt alle informatie geven die nodig is om inzicht te krijgen in zijn gezondheidstoestand en de vermoedelijke ontwikkeling ervan;

— het recht op toestemming : zonder de toestemming van de patiënt mag geen enkele behandeling worden aangevat of voortgezet;

— het patiëntendossier : elke patiënt heeft recht op een zorgvuldig bijgehouden en veilig bewaard patiëntendossier;

— het recht op de bescherming van de persoonlijke levenssfeer;

— het recht op een ombudsdienst in geval van klachten : indien de patiënt meent dat één van zijn rechten wordt miskend, kan hij klacht indienen bij een lokale of federale ombudsdienst.

Velen zien de patiëntenrechten veeleer als een schadeloosstelling voor medische vergissingen of als een pressiemiddel ten aanzien van de gezondheidswerkers, maar ze zijn vooral bedoeld om de kwaliteit van de verstrekkingen van inzake gezondheidszorg te verbeteren. Een nauwkeurige formulering van de

accoucheuses, les kinésithérapeutes, les infirmier(e)s, ainsi que les praticiens d'une profession paramédicale.

Cette loi crée un cadre légal qui permet de rééquilibrer les relations entre le patient et le prestataire de soins. En effet, outre sa maladie, le patient se trouve souvent dans une situation vulnérable par rapport au prestataire de soins en raison du manque d'informations et de connaissances.

Plusieurs éléments ont participé à la l'élaboration de la législation des droits des patients. Il s'agit tout d'abord de l'allongement de la vie. En un siècle, l'espérance de vie d'une femme est passée de 47 à 81 ans et pour les hommes de 43 à 75 ans. La moyenne pour 2050 devrait atteindre 86 ans !

Cette longévité accrue est associée à l'amélioration du savoir médical et aux progrès technologiques. Dans le même temps, les patients sont aussi mieux informés et peuvent donc prétendre à un véritable partenariat avec le professionnel de la santé.

La loi reprend de manière assez complète les droits dont nous devons bénéficier :

— le droit à la prestation de service de qualité;

— le droit au libre choix du professionnel. Un droit qui n'est pas absolu cependant. En effet, il peut être limité par exemple dans le cadre de la médecine du travail, de l'admission forcée de malades mentaux, pour les détenus et les internés, etc.;

— le droit à l'information : le professionnel doit donner au patient toutes les informations nécessaires à la compréhension de son état de santé et à son évolution probable;

— le droit au consentement : aucun traitement ne peut être commencé ou continué sans le consentement du patient;

— le dossier du patient : chaque patient a droit à un dossier soigneusement tenu à jour et conservé en lieu sûr;

— le droit à la protection de la vie privée;

— le droit à la médiation en matière de plaintes : lorsque le patient estime que l'un de ses droits est bafoué, il peut introduire une plainte auprès d'un service de médiation local ou fédéral.

Si pour beaucoup de personnes, les droits des patients suggèrent plutôt une réparation d'erreurs médicales ou de contraintes vis-à-vis des professionnels de la santé, il s'agit surtout d'améliorer la qualité des prestations des soins de santé. Une formulation précise des droits des patients dans une loi simple et

patiëntenrechten in een eenvoudige en duidelijke wet is immers een uitgelezen instrument om de kwaliteit van de relatie met de beroepsbeoefenaar te bevorderen en om de patiënten er toe aan te zetten keuzes te maken, beslissingen te nemen en steeds meer verantwoordelijkheid te dragen voor hun gezondheid ... De dialoog tussen en de participatie van de beide actoren blijven altijd de basis voor een harmonieuze relatie en de garantie voor een kwalitatief hoogstaande gezondheidszorg.

In België houdt de bevoegdheidsverdeling inzake gezondheidszorg een nauwe samenwerking in tussen de verschillende bevoegdheidsniveaus, vooral wat de informatiecampagnes betreft.

*
* *

claire est en effet un instrument de choix pour promouvoir la qualité de la relation avec le professionnel et pour encourager les patients à faire des choix, à prendre des décisions, et à devenir de plus en plus responsables de leur santé ... Toutefois, le dialogue et la participation des deux acteurs restent à jamais les fondements d'une relation harmonieuse et les garants de soins de santé de qualité.

En Belgique la répartition des compétences en matière de santé implique une collaboration étroite entre les différents niveaux de pouvoir, notamment en matière de campagne d'information.

Christiane VIENNE.

*
* *

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

De Senaat,

A. Overwegende dat de wet van 22 augustus 2002 betreffende de rechten van de patiënt duidelijk de patiëntenrechten preciseert in het kader van de individuele relatie van een patiënt met een beroepsbeoefenaar;

B. Overwegende dat volgende rechten aan de patiënten worden toegekend: het recht op een kwalitatief hoogstaande dienstverlening (art. 5), het recht op de vrije keuze van de beroepsbeoefenaar (art. 6), het recht op informatie over zijn gezondheidstoestand (art. 7), het recht op toestemming (art. 8), de rechten met betrekking tot het patiëntendossier (art. 9), het recht op de bescherming van de persoonlijke levenssfeer (art. 10), het recht op de ombudsdienst bij klachten (art. 11);

C. Overwegende dat de wet van toepassing is op de privaatrechtelijke en de publiekrechtelijke rechtsverhoudingen;

D. Gelet op de rol van de deelgebieden met betrekking tot informatie en bewustmaking inzake volksgezondheid;

E. Overwegende dat de betrokkenheid van de burgers bij de uitoefening van hun rechten, inzonderheid inzake de wetgeving met betrekking tot de patiëntenrechten, beslist kan bijdragen tot de kwaliteit van de gezondheidszorg in België.

Vraagt de federale regering, in samenwerking met de deelgebieden:

het aanbrenge van informatie over patiëntenrechten verplicht te maken in artsenpraktijken, wachtzalen van ziekenhuizen, medische huizen en alle plaatsen die bestemd zijn voor medische zorgverlening teneinde de aandacht te vestigen op het belang van de vertrouwensrelatie tussen de patiënt en de beroepsbeoefenaar en op de verantwoordelijkheden die daaruit voortvloeien voor beide partijen.

10 april 2008.

PROPOSITION DE RÉOLUTION

Le Sénat,

A. Considérant que la loi du 22 août 2002 relative aux droits du patient précise de manière claire les droits du patient dans le cadre de la relation individuelle qu'un patient engage avec un praticien professionnel;

B. Considérant que les droits reconnus aux patients sont les suivants: le droit à la prestation de services de qualité (art. 5), le droit au libre choix du dispensateur de soins (art. 6), le droit à l'information sur l'état de santé (art. 7), le droit au consentement (art. 8), les droits relatifs au dossier du patient (art. 9), le droit à la protection de la vie privée (art. 10), le droit à la médiation en matière de plaintes (art. 11);

C. Considérant que la loi est applicable aux rapports juridiques de droit privé et de droit public;

D. Considérant le rôle des entités fédérées en matière d'information et de sensibilisation en matière de santé publique;

E. Considérant que l'implication des citoyens dans l'exercice de leurs droits par rapport notamment à la législation relative aux droits du patient peut certainement contribuer à la qualité de soins de santé en Belgique.

Demande au gouvernement fédéral, en collaboration avec les entités fédérées:

de rendre obligatoire l'affichage, dans les cabinets médicaux, les salles d'attente des hôpitaux, les maisons médicales et les lieux destinés à offrir des soins médicaux, d'une information relative aux droits du patient afin de mettre l'accent sur l'importance de la relation de confiance entre le patient et le praticien professionnel et sur les responsabilités qui en découlent pour les deux parties.

10 avril 2008.

Christiane VIENNE.